

Координаційна діяльність Академії правових наук України

Відповідно до Статуту Академії правових наук України важливим завданням в діяльності Академії є координація наукової роботи навчальних закладів юридичного профілю, сприяння інтеграції академічної і вузівської юридичної науки.

Президія Академії здійснює значну роботу з питань координації наукових робіт у галузі держави і права. Одним з цих напрямів є координація дисертаційних досліджень між науковими та навчальними закладами юридичного профілю. Результати цієї роботи лягли в основу видання першого й єдиного в Україні «Переліку тем дисертаційних досліджень з проблем держави і права».

Цим виданням Академія ставить за мету поширення інформації серед наукової громадськості щодо основних напрямів дисертаційних досліджень, які виконуються в Україні, що дає змогу вченим радам юридичних вищих навчальних закладів освіти, юридичних факультетів та науково-дослідних установ юридичного профілю, науковим керівникам, аспірантам та здобувачам здійснювати планування науково-дослідницької роботи, проводити дисертаційні дослідження з найбільш актуальних проблем держави і права, уникати повторення та дублювання тематики, забезпечуючи ефективність наукових досліджень.

Видання «Переліку тем дисертаційних досліджень з проблем держави і права» вперше започатковано Академією у 1995 р. За період до 2006 р. Президія Академії провела роботу з налагодження зв'язків як з юридичними вищими навчальними закладами освіти, так і з науково-дослідницькими установами, які мають вчені ради. На сьогоднішній день Президією Академії встановлено постійні зв'язки з 49 науковими установами.

Теми, затверджені вченими радами, групуються за певними галузями права і рецензуються координаційними бюро відділень Академії: 1) теорії та історії держави і права; 2) державно-правових наук і міжнародного права; 3) цивільно-правових наук; 4) екологічного, господарсько-

го та аграрного права; 5) кримінально-правових наук, які є експертно-консультативними органами з координації наукових досліджень у відповідній галузі правової науки.

Координаційні бюро відділень при рецензуванні тем звертають увагу на теми, які не мають належного рівня актуальності, не належать до заявленої спеціальності; некоректно та невдало сформульовані; формулювання яких охоплює занадто вузьке коло проблем, або, навпаки, має місце штучне звуження проблематики за рахунок надмірної спеціалізації проблеми; співвідношення кількості тем з різних спеціальностей тощо.

Координаційні бюро відділень за результатами аналізу тем надають Президії Академії зауваження, які доводяться до відома відповідних наукових установ, в яких затверджувалися дані теми.

За 10 років (1995–2005) обсяг опублікованих тем, затверджених вченими радами установ юридичного профілю збільшився з 267 (1995 р.) до 1019 (2005 р.). Президією Академії відпрацьована форма даних, включених до опублікування у «Переліку тем дисертаційних досліджень з проблем держави і права». Так, сьогодні за кожною спеціальністю спочатку подаються докторські, а потім кандидатські дисертації. У відповідних графах зазначено тему дисертації, її виконавця, рік затвердження теми відповідною вченою радою, наукового керівника (консультанта) та наукову установу, в якій виконується дисертація. Теми дисертаційних досліджень подаються із збереженням їх мовно-стилістичних особливостей, як вони були затверджені вченими радами відповідних закладів і установ та надані Академії, за винятком явних орфографічних помилок. Теми ж, на які є зауваження координаційних бюро відділень Академії, наводяться окремо з розкриттям змісту зауваження.

Дане видання одержало позитивний відзив з боку юридичної громадськості і було надіслано навчальним закладам і науково-дослідницьким установам юридичного профілю для планування наукової діяльності.

ВАК України звернув увагу інших академій наук на позитивний досвід координаційної діяльності дисертаційних досліджень в Академії правових наук України та рекомендував запроваджувати подібну практику.

У 2005 р. вперше відділенням було надано інформаційно-пошукову систему «Дослідження в галузі держави і права» на CD, розроблену Центром правової інформатики Академії, що дозволяє оперативно одержати інформацію по затверджених темах дисертаційних досліджень, що виконуються в Україні по певних юридичних спеціальностях за період з 1992–2005 рр.

Втім, науковий потенціал координаційних бюро відділень Академії використовується не повною мірою. Важливим напрямом діяльності координаційних бюро може стати розробка Переліку пріоритетної тематики дисертаційних досліджень з юридичних наук, який базуватиметься на Пріоритетних напрямках розвитку правової науки на 2005–2010 роки, затверджених постановою Загальних зборів Академії № 2/04-2 від 18 червня 2004 р. Видання такого документа дасть змогу узгодити та скоординувати на етапі затвердження тем зусилля наукових і навчальних закладів на виконанні найбільш актуальних для юридичної науки досліджень.

Матеріал підготували:

О. Петришин, доктор юридичних наук, професор,
головний вчений секретар АПРН України, академік АПРН України,

Д. Лук'янов, кандидат юридичних наук, доцент, начальник
Управління планування та координації правових досліджень АПРН України